

UOT: 37

DOI: <https://doi.org/10.30546/09081.2024.1.1012>.

TƏHSİLƏ MÜASİR YANAŞMA : TEXNİKİ ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ XARICI DİLİN İXTİSAS YÖNÜMLÜ TƏDRİSİ

SÜLEYMANOV Yusif Əşrəf oğlu

Filologiya elmlər doktoru

Bakı Mühəndislik Universiteti

ysuleymanov@beu.edu.az

Məqalə haqqında məlumat	XÜLASƏ
<p><i>Məqalənin tarixi</i></p> <p>Göndərildi: 2024-06-20</p> <p>Yenidən işlənmiş formada alındı: 2024-07-02</p> <p>Qəbul edildi: 2024-07-02</p> <p>Onlayn mövcuddur</p> <p>Acar sözlər: təhsilə müasir yanaşma; tədris yeni forma və metodikası; elmi potensial; informasiya texnologiyaları; tədris prosesində xarici dilin rolu</p>	<p>Bu məqalədə müzakirə olunan məsələlər müasir dövrün ən aktual məsələlərindən biridir. Müasir elm və texnologiyanın sürətlə inkişaf etdiyi bir dövrdə təhsilə də müxtəlif yanaşmalar dəyişmişdir. Bu özünü tədris prosesində daha qabarıq göstərmişdir. Belə ki, tədrisə müasir yanaşmanın nə dərəcədə uğurla reallaşdığını tələbələrin gələcəkdə xarici dil bilikləri ilə sərbəst əmək bazarında rəqabətə nə dərəcədə dözə bilmək və nəinki öz cəmiyyətlərində, həm də beynəlxalq arenada layiqli yerlərini tuta bilmək qabiliyyətlərinə görə qiymətləndirmək daha məqsəduyğundur. Nitq fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi zamanı öyrənilən infor -masiyanın təcürübədə istifadəsi tələbələrin idrak tələbatının təmin olunması hissini oyadır və onların xarici dilə münasibətinə müsbət təsir göstərir.</p>

MODERN APPROACH TO EDUCATION: SPECIALIZED TEACHING OF A FOREIGN LANGUAGE IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ABSTRACT

The issues discussed in this article are one of the most pressing issues of modern times. Different approaches to education have also changed in the era of rapid development of modern science and technology. This has shown itself more prominently in the teaching process. Thus, it is more appropriate to evaluate how successful the modern approach to teaching is by the ability of students to withstand competition in the free labor market with foreign language skills in the future and to take their rightful place not only in their own society, but also in the international arena. The practical use of the information learned during the performance of speech activity awakens the feeling of satisfying the students' cognitive needs and has a positive effect on their attitude to the foreign language.

Keywords: modern approach to education; new form and methodology of teaching; scientific potential; information technologies; the role of a foreign language in the teaching process

TƏHSİLƏ MÜASİR YANAŞMA : TEXNİKİ ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ XARICI DİLİN İXTİSAS YÖNÜMLÜ TƏDRİSİ

Məqalənin əsas məqsədi - Təhsilə müasir yanaşmada metod və üsullardan səmərəli istifadə etməklə texniki ali təhsil müəssisələrində xarici dillərin ixtisas yönümlü tədrisini müasir dövrün tələblərinə uyğun aparmaqdır. **Bu məqalədə** əsasən texniki ali məktəblərdə xarici dilin tədrisi metodikasında tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi probleminə daha çox diqqət yetirilir. Bu da maarifləndirici informasiya məkanında öz təhsilini artırmaq qabiliyyətinə malik, səriştəli

mütəxəssis hazırlamaqla bağlı cəmiyyətin sosial sifarişinə uyğundur. **Elmi yeniliyi** dedikdə isə ilk növbədə ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsidir ki, bu da dövlətlərin inkişaf səviyyəsini müəyyən edir, onların sosial təhlükəsizliyini və elmi-iqtisadi potensialını təmin edən strateji sahəyə çevrilir. Nəticədə İngilis dilinin tədrisində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi məsələsi daha da aktuallaşır. Xarici dillərin tədrisində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi dedikdə, təkcə müasir texniki vasitə və texnologiyalardan praktik istifadə olunması deyil, həm də xarici dilin tədrisinin yeni forma və metodlarının, həmçinin bütövlükdə tədris prosesinə yanaşmanın istifadəsi başa düşülür. Müəllimin əsas vəzifələrindən biri hər bir tələbənin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi, onların yaradıcı fəallığı üçün şəraitin yaradılmasıdır.

Giriş: Mövzunun aktuallığı baxımından texniki ali məktəblərdə xarici dilin tədrisi metodikasında tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi probleminə daha çox diqqət yetirilir. Bu da maraqlandırıcı informasiya məkanında öz təhsilini artırmaq qabiliyyətinə malik, səriştəli mütəxəssis hazırlamaqla bağlı cəmiyyətin sosial sifarişinə uyğundur. Məhz təhsilin, ilk növbədə isə ali təhsilin keyfiyyəti dövlətlərin inkişaf səviyyəsini müəyyən edir, onların sosial təhlükəsizliyini və elmi-iqtisadi potensialını təmin edən strateji sahəyə çevrilir.

Tədqiq olunan material - İngilis dilinin tədrisində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi məsələsini daha da aktuallaşır. Xarici dillərin tədrisində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi dedikdə, təkcə müasir texniki vasitə və texnologiyalardan praktik istifadə olunması deyil, həm də xarici dilin tədrisinin yeni forma və metodlarının, həmçinin bütövlükdə tədris prosesinə yanaşmanın istifadəsi başa düşülür. Müəllimin əsas vəzifələrindən biri hər bir tələbənin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi, onların yaradıcı fəallığı üçün şəraitin yaradılmasıdır. Tamamilə aydındır ki, kompüterin və multimediyaya vasitələrinin istifadəsi nəinki tədrisdə şəxsiyyət yönümlü yanaşmanı həyata keçirməyə, həm də tələbələrə bilik səviyyəsini nəzərə almaqla fərdiləşdirməni və fərqləndirməni təmin etməyə kömək edir. Bir çox məsələ müəllimdən, onun xarici dil dərslərində informasiya texnologiyalarını istifadə etmək istəyindən asılıdır. Kompüter müəllimi əvəz edə bilərmi? - sualına cürütlə: yox, heç vaxt əvəz edə bilməz, lakin onu informasiya texnologiyalarını bilən müəllim əvəz edə bilər cavabını vermək olar.

Təqdim etdiyimiz məqalədə ingilis dili dərslərində informasiya kompüter texnologiyalarının (İKT) istifadəsinin üstünlüklərindən və dərslər prosesində onlardan istifadə qaydalarından bəhs etməyi qarşımıza məqsəd qoymuşuq. Təhsilin həqiqətən zəmanəyə uyğun yeni keyfiyyətini əldə etmək üçün bugünkü ingilis dili müəlliminin vəzifəsi nəinki İKT-yə yiyələnmək, həmçinin tədris prosesinin funksiyalarının nisbətində yanaşmanın necə dəyişdiyini dərk etməkdir. Müasir təhsildə müəllimin ənənəvi rəhbərlik edici və nəzarət edici funksiyası tədrisə yönəldici və sistemləşdirici funksiya ilə əvəz olunur. Beləliklə, yalnız bu cür şərtlərlə informasiya təhsil mühitində (İTM) müəllim və tələbənin məqsədyönlü birgə fəaliyyəti mükəmməl həyata keçirilə bilər. Əgər ənənəvi tədrisdə müəllimin əsas vəzifəsi tələbəyə müəyyən biliklərin verilməsi, bir sıra bacarıqların formalaşdırılması idisə, İTM-də tədrisin məqsədi – tələbəyə idrak və yaradıcı məsələləri qaldırmağı və onları həll etməyi, bunun üçün isə informasiyanı tapmağı, ondan istifadə etməyi və yaratmağı, informasiya məkanına bələd olmağı öyrətməkdir.

Tədrisin məzmunu və texnologiyası gələcək peşə fəaliyyətinin spesifikasiyası nəzərə alınmaqla mütəxəssisin hazırlanmasının məqsəd və vəzifələrinə cavab verməlidir, bu da problemlilik, fənlərarası bir-birindən asılılıq və bir-birini tamamlama prinsipləri əsasında peşəyönümlü təcrübənin formalaşdırılmasını nəzərdə tutur.

Nəzəri biliklərin formalaşması yanaşı - müasir tələblər təhsilin qarşısında yeni vəzifələr qoyur: beynəlxalq yönümlü şəxsiyyətin tərbiyə edilməsi və inkişafı, mədəniyyətlərin dialoqu kontekstində xarici dil vasitələri ilə təhsil alanların humanist inkişafı. Müasir mütəxəssis öyrəndiyi dilin mənsub olduğu ölkənin siyasi və iqtisadi sistemi, mədəniyyəti, həyat tərzini və gələcəkdə işgüzar partnyor ola biləcəyi millətin nümayəndələrinin dünyagörüşü haqqında biliklərə malik olmalıdır. Real kommunikasiya prosesində onun səmərəliliyinin artırılması üçün bu biliklərin istifadə edilməsini məqsədyönlü şəkildə öyrətmək lazımdır. Müasir şəraitdə texniki ali məktəblərdə xarici dil dərslərinə çoxaspektli və dəqiq peşə istiqamətli kompleks təhsil məhsulu kimi yanaşmaq lazımdır. Ali peşə təhsilinin məqsədi humanitar, sosial, iqtisadi, riyaziyyat və ya təbiət elmlərinin (istiqamətdən asılı olaraq) əsasları sahəsində hazırlıq, məzuna seçdiyi fəaliyyət sahəsində uğurla işləmək, onun sosial mobilliyinə və əmək bazarında davamlılığına kömək edən universal və xüsusi biliklərə malik olmaq imkanı verən ali peşə təhsilinin əldə edilməsidir.

Bu konsepsiya çərçivəsində "Xarici dil" fənninin öyrənilməsinin məqsədi təhsil alanların ümum-mədəni biliklərə, instrumental biliklərə və peşə biliklərinə yiyələnməsidir. Yuxarıda sadalanan biliklərə yiyələnmə gündəlik və sosial-mədəni ünsiyyət sahələrində xarici dili mədəniyyətlərarası kommunikasiya vasitəsi, xarici məlumat mənbələrinin axtarışı və təhlili vasitəsi, xarici partnyorların tarixi, mədəni, siyasi və psixoloji xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla nitq fəaliyyətinin bütün növlərində peşə vəzifələrini həll etməyə imkan verən peşəkar ünsiyyət vasitəsi kimi istifadə etməyə imkan yaradır.

Beləliklə, texniki ali təhsil müəssisəsində xarici dilin ixtisas yönümlü tədrisi müasir mütəxəssisə:

- ixtisasına uyğun mətnləri oxumaq, baxış, axtarış, tanışlıq və öyrənmək məqsədi ilə oxumaq vərdişlərindən istifadə etməklə və elektron məlumat mənbələrindən qarşısına qoyduğu məqsədə uyğun məlumatı götürmək və işləmək;
- ixtisasına uyğun mövzuda xəbərlərə qulaq asmaq vərdişlərinə yiyələnmək, kommunikativ məqsədə uyğun məlumatı ayırmaq;
- qrammatik bilikləri və xüsusi terminologiyaları bilməsini nümayiş etdirməklə öz fikirlərini şifahi və yazılı mətnlər şəklində bildirmək;
- əsaslandırılmış dialoq aparmaq: dəqiqləşdirici və polemik suallar vermək, bu və ya digər nəzər nöqtəsinə əlavə etmək/dəqiqləşdirmək, həmsöhbətin dəlillərini dəstəkləmək/inkar etmək və bu zaman ən müxtəlif vəziyyətlərdə ünsiyyətin nitq etiketinə malik olduğunu nümayiş etdirmək;
- verilmiş mövzuda məlumatlar/məruzələr etmək: mövzunu strukturlara ayıraraq təqdim etmək, müzakirə edilən problemi seçmək, onun müxtəlif aspektlərini nəzərdən keçirmək, öz mövqeyini bildirmək və əsaslandırmaq;
- mövzu üzrə danışmaq: öz mövqeyini qısa və məntiqli şəkildə əsaslandırmaq, diskussiyanın nəticələrini qısa şəkildə yekunlaşdırmaq;
- planlaşdırılan nitq məhsulundan (qısa məlumat, şərh, referat) asılı olaraq, şifahi və yazılı mətnin konspektini tutmaq imkanı verən xarici dil biliyinin formalaşdırılmasını nəzərdə tutur.

Texniki ali təhsil müəssisələrində xarici dilin öyrənilməsi təhsil və peşə məqsədlərinə nail olmaq üçün ali məktəb və ali məktəbdən sonrakı tədris sahəsində ona mədəniyyətlərarası ünsiyyət vasitəsi, həmçinin peşəkar maraqlar sahəsində öz-özünə təhsil alma vasitəsi kimi yiyələnməni nəzərdə tutur.

Texniki ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün xarici dilə yiyələnmə başqa dildəki məlumat mənbələrindən yeni məlumatın alınması vasitəsi, əcnəbilərlə ünsiyyət, məlumat mübadiləsi, öz mədəniyyət səviyyəsini qaldırmaq və s. deməkdir. Digər tədris fənləri ilə yanaşı, xarici dil ciddi tərbiyəvi funksiyaları, yəni inkişaf etmiş şəxsiyyətin formalaşdırılmasını yerinə yetirir.

Bir sıra tədqiqatçıların fikrinə görə, xarici dilin öyrənilməsi peşə fəaliyyətinin mümkün qədər yaxşı yerinə yetirilməsini və ixtisasın dərinləşdirilməsini təmin etmək üçün lazımdır. Bu funksiyaları əksər tədqiqatçılar yeni texniki informasiyanın alınması üçün dilin imkanları kimi başa düşürlər, lakin xarici dilin peşə hazırlığına təsirini yalnız bununla məhdudlaşdırmaq olmaz.

Praktiki əhəmiyyət baxımından – öyrənilən nəzəri dil bilikləri seçilən ixtisasa daha yaxşı yiyələnməyə, xarici texniki informasiya vasitələrindən birbaşa istifadə etməklə tələbənin dünyagörüşünün genişlənməsinə, onun biliklərinin dərinləşməsinə kömək etməlidir. Bu mənada kompüter texniki informasiya vasitələrindən biri olmaqla tədris prosesində əsas rol oynayır. Kompüter bizim həyatımıza əsaslı şəkildə daxil olmuşdur. Müasir tələbələr onu ən sadə məişət əşyaları kimi adi qəbul edirlər. Müasir tələbə üçün kompüter tərəqqi, müvəffəqiyyət və zəmanənin ruhuna uyğunluq deməkdir. Tədris prosesinin təşkilində bu faktı inkar etmək olmaz. «Kompüter texnologiyalarından istifadə olunması tədrisi real həyata yaxınlaşdırır, tələbələrin kompüter fəaliyyətinə marağını onların xarici dilə marağının artırılmasında istifadə etməyə kömək edir. Multimediyaya texnologiyaları, şübhəsiz, yenilikdir və ənənəvi xarici dil tədrisi prosesinə müsbət dəyişikliklər etməyə imkan verir. Multimediyaya proqramları xarici dilin tədrisi prosesini bir də ona görə daha səmərəli edir ki, onlardan istifadə zamanı bir dəfəyə bir neçə qavrama kanalı stimullaşdırılır və müxtəlif yaddaş növlərinə təsir edir: görmə, eşitmə, emosional, hərəkət. Onlar tələbələrin diqqətini izah edilən materialın əhəmiyyətli anlarına yönəldir və şəkillər, sxemlər, diaqramlar, qrafik kompozisiyalar kimi əyani, səmərəli obrazlar yaradır ki, bu da xarici dilin öyrənilməsinin keyfiyyətinə müsbət təsir göstərir.

Kompüter texnologiyalarından istifadə edərkən biz xarici dilin öyrənilməsi prosesində də emosionallığın yüksək səviyyəsi ilə üzləşirik. Bir tərəfdən, kompüter proqramları vasitəsilə müxtəlif duyğu növlərinə təsir baş verir, bu, materialın vizual dolğunluğunu artırır, onu daha parlaq, inandırıcı edir. Digər tərəfdən, xarici dilin tədrisi prosesi daha yaradıcı xarakter daşımağa başlayır və tələbələrin dərk etmə sərbəstliyinə imkan yaradır. Tədrisin müəyyən mərhələsində onları təqdimatlar şəklində şəxsi kompüter əsərlərinin – layihələrin yaradılmasına cəlb etmək olar. Tələbələrin ən zəruri maraqları ilə uyğunlaşan bu cür yaradıcılıqları kompüterlə işin cəlbədiciliyi sayəsində xarici dilin öyrənilməsinə həvəsi stimullaşdırır.

Bu gün artıq aydındır ki, məhz informasiya - təhsil mühitində tədris, ümumiyyətlə təhsilin və xüsusilə də xarici dilin öyrənilməsinin səmərəliliyini artırır. Lakin problemlərdən biri ondan ibarətdir ki, kompüter savadı səviyyəsində nəsillər arasındakı böyük fərq ilk dəfə müəllimi tələbələr qarşısında çətin vəziyyətdə qoymuşdur. Uzun illər boyu ali təhsil müəssisəsində işləmiş müəllimlər və tələbələr üçün əlçatmaz olan müasir kompüter texnologiyaları bu gün informasiya məkanına daxil olan müəllim və tələbələr qarşısında bilik və bacarıq əldə etmələri üçün böyük imkanlar açır. Qeyd etmək istərdik ki, müvafiq hazırlığa malik və tələbələrə informasiyanı diqqətlə seçməyi öyrədə bilən müəllim tərəfindən nəzarət son dərəcə vacibdir. Tamamilə təbiidir ki, gənclərin yeni informasiya mühitinə daha yaxşı bələd olduğunu dərk edən müəllim psixoloji narahatlıq keçirir. Bundan başqa, informasiyalaşdırma əsərində doğulan tələbələrin diqqətini yalnız ənənəvi tədris metodlarına yönəltmək olduqca çətindir.

Təhsilin məzmununun dəyişdirilməsi şəraitində İKT-lər tələbələrin həvəslərini artırmaq və möhkəm dil vərdişlərini formalaşdırmaq üçün böyük imkanlar açır. Kompüter təlim proqramları ənənəvi tədris metodları ilə müqayisədə bir çox üstünlüklərə malikdir. Bu proqramlar müxtəlif növ nitq fəaliyyətini inkişaf etdirməyə və onları müxtəlif kombinasiyalarda birləşdirməyə imkan verir, dil hadisələrini dərk etməyə, linqvistik bacarıqları formalaşdırmağa, kommunikativ vəziyyətlər yaratmağa, dil və nitq hərəkətlərini avtomatlaşdırmağa kömək edir, həmçinin fərdi yanaşmanın reallaşmasını və tələbələrin müstəqil işinin intensivləşdirilməsini təmin edir. Kompüter tələbənin hər üç qavrama kanalını: eşitmə, görmə və kinestetik kanalları işlətməyə imkan verir, bu da öyrənilən materialın həcmi və mənimsənilməsinin möhkəmliyini artırmağa imkan verir, tələbələrin tədris prosesindəki statusunu xeyli yüksəldir, tələbələrin dərk etmə aktivliyini artırır və fənnə olan marağı saxlayır, həmçinin tələbələrin müstəqil fəaliyyət sahəsini genişləndirir, hər bir tələbə üçün şəxsən əhəmiyyətli olan vəziyyətlər yaratmaq imkanı yaradır, internetdən virtual məkana qerqolma vasitəsi kimi istifadə etməyə imkan verir.

Multimediya proqramlarını qiymətləndirən ali məktəb müəllimləri qeyd edirlər ki, elektron tədris vasitələri ingilis dili müəlliminə əcnəbi dilli nitqin eşitmə ilə qavranılması kimi mürəkkəb vərdişin inkişafında xeyli kömək edir. Müxtəlif audiomateriallarla video-əlavələrin birləşdirilməsi ingilis danışıq dilini anlama vərdişinin formalaşdırılması üçün nadir imkanlar yaradır. Bundan əlavə, ingilis-rus və rus-ingilis lüğətləri leksik ehtiyatın genişləndirilməsi üçün yaxşı bazadır. Bu gün təqdim olunan leksik və qrammatik tapşırıqlar gənclər üçün cəlbedici formada təqdim olunur. Vaxtı ilə qrammatika və leksika üzrə tapşırıqların çatışmazlığı, onların səthliliyi, bu və ya digər dil vərdişlərinin ətraflı işlənilməməsindən irəli gəlir. Lakin müasir ingilis dili müəlliminin arsenalı ona düzgün seçim etmək və ən yaxşı ənənəvi tədris metodlarını və innovasiya texnologiyalarının imkanlarını məharətlə birləşdirməklə, məsələnin tarazlaşdırılmış həllini tapmağa imkan verir.

Texniki ali təhsil müəssisələrində ingilis dilinə yiyələnən hər bir tələbə öz gələcək fəaliyyətlərində çətinlik çəkmədən hər hansı elektron tədris proqramını təhlil etməyi və dinləmə, yaxud şifahi nitq vərdişlərinin inkişafı, leksik ehtiyatın genişləndirilməsi və ya qrammatik hadisələrin işlənməsi üçün ingilis dili fənninin nə dərəcədə faydalı olması, onların ənənəvi metodlarla müqayisədə effektivliyi və hər bir konkret halda hansının daha üstün olması barədə qərar verməyi bacaracaq. Deməli, ali məktəbdə xarici dil – digər fənlərlə sıx əlaqəli ali məktəb kursudur və mütəxəssisin hazırlanmasında öz rolunu oynamağa xidmət etməlidir.

Əgər ənənəvi olaraq tədris praktikasında təlim üsulları üstünlük təşkil edirdisə, müasir ənənə peşəkar səbəblərlə bağlı idrak tələbatının inkişafı əsasında proyektiv üsulların daha aktiv istifadəsindən ibarətdir, belə ki xarici dilin köməyi ilə tələbələr öz peşə biliklərini və dünyagörüşlərini genişləndirirlər. Tələbələr anlayanda ki, xarici dil xarici ədəbiyyatdan şəxsi əhəmiyyətli, ixtisas üçün qiymətli məlumatın alınması vasitəsidir, ixtisas üzrə yeni biliklərin alınmasına tələbat nitq fəaliyyətinə səbəb olur.

Nəticədə - nitq fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi zamanı öyrənilən informasiyanın təcrübədə istifadəsi tələbələrin idrak tələbatının təmin olunması hissini oyadır və onların xarici dilə münasibətinə müsbət təsir göstərir. Buna ardıcıl hazırlıq dil dərslərinin ilk günlərindən aparılır. Bu dərslərdə tələbələr gələcək ixtisaslarına yaxın terminologiya ilə tanış olurlar. Xarici dilin öyrənilməsinin ixtisas yönümlü olduğunu nəzərə alaraq, texniki ali təhsil müəssisəsində müəllimlər tələbələrin diqqətini təhlil olunan hadisələrin, onların gələcək ixtisası üçün əhəmiyyətinə yönəltməlidirlər.

Tələbələrin əsas biliklərinin formalaşdırılması ölkə təhsilinin modern-ləşdirilməsi ilə bağlı ali məktəb qarşısında duran ən mühüm məsələlərdən biridir. Bununla əlaqədar olaraq, təhsilə müasir yanaşma məsələsi aktuallaşır. Müasir yanaşma tələbələrə və onların xarici dili bilmə səviyyələrinə qarşı müəyyən tələblər irəli sürür. Belə ki, tələbələrin bilikləri baza və irəliləmiş biliklərə ayrılır. Baza səviyyəsində dili ünsiyyət vasitəsi kimi bilmə nəzərdə tutulur (müəyyən söz ehtiyatı, əsas qrammatik strukturları bilmə, dilin fəaliyyəti qanunauyğunluqlarını bilmə, mədəni mühitlə tanışlıq və s.).

İrəliləmiş səviyyə tələbələrin xarici dilin praktiki məsələlərinin həlli, məsələn, öz ixtisaslarına uyğun informasiyanın axtarışı və istifadə edəcək materlalların məninsəmə səviyyəsini nəzərdə tutur. Bu səviyyə fənlərarası xarakterə malikdir və nəinki müəyyən qrammatik konstruksiyaların və aktiv leksikanın istifadəsinin düzgünlüyünə, həm də əldə olunan nəticəyə görə qiymətləndirilir.

Tədrisə müasir yanaşmanın nə dərəcədə uğurla reallaşdığını tələbələrin gələcəkdə xarici dil bilikləri ilə sərbəst əmək bazarında rəqabətə nə dərəcədə dözə bilmək və nəinki öz cəmiyyətlərində, həm də beynəlxalq arenada layiqli yerlərini tuta bilmək qabiliyyətlərinə görə qiymətləndirmək olar.

Xarici dilin tədrisi prosesində biliklərin əldə edilməsi vasitəsi ilə tələbələrdə gələcəkdə iqtisadiyyat, kommersiya və biznes sahəsində peşə fəaliyyətləri zamanı ala biləcəkləri müəyyən vərdişlər, problem-ıdrak məsələlərinin müxtəlif həlli üsullarına yiyələnmə, səmərəli qərarlar qəbul etmək və maneələri dəf etməklə qarşıda qoyulan məqsədlərə nail olma təcrübəsi inkişaf edir.

Beləliklə, xarici dilin tədrisinə müasir yanaşma, tələbələrin gələcək peşə fəaliyyətində praktiki tətbiqi məhdudlaşdıran və azad bazar rəqabəti şəraitində insanın səriştəliliyinin mahiyyətini kifayət qədər nəzərə almayan biliklərə, bacarıqlara və vərdişlərə yiyələnmənin baş verdiyi ənənəvi tədrisə alternativ kimi inkişaf edir.

Xarici dilə praktiki yiyələnmə məsələsinə gəldikdə isə, tələbələr proqramın müəyyənləşdirdiyi leksik və qrammatik proqramı bilməli, xarici dildə işgüzar korrespondensiya ilə işləməyi xarici dillərdə müxtəlif sənədləri tərtib etməyi bacarmalıdır.

Göründüyü kimi, müasir yanaşma: tədris prosesinin, bilavasitə tələbələrin sərbəst və yaradıcı təfəkkürünə; ali məktəb məzununu cəmiyyətin sosial şəraitinə hazırlayan bilik və bacarıqların formalaşdırılmasına; informasiyanın müstəqil axtarışına, lider keyfiyyətlərinin formalaşdırılmasına yönəldilmişdir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat siyahısı :

1. Süleymanov Y.A. Xarici dil dərslərində müasir texniki tədris vasitələrinin rolu - Bakı Elm – 2013 - 30s.
2. Mahmudov M.A. Kompüter linqvistikası və formal mətnin təhlili sistemi, Bakı Elm - 2002.- 244s.
3. M.M. Qəndilova, H.M. Süleymanov: İngilis dili və tədris prosesi - Bakı - 2010
4. Süleymanov Y.A. Cümlə və mətn səviyyəsində müdaxilə, Bakı Elm və Təhsil, 2016, 180 s.
5. Süleymanov Y.A. Linqvistik müdaxilə – Bakı Elm və Təhsil , 2015,140 s.